

ВІДГУК

опонента Васильєвої Марина Петрівни про дисертацію
Альсадуна Мунтасіра Асаада Джассіма
«Формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх
журналістів у закладах вищої освіти Іраку»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора
філософії) за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної
освіти»

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок з планами відповідних галузей науки. Журналістика як професія виникла порівняно нещодавно, проте на сьогодні відіграє значну роль у суспільстві інформаційної доби. Саме її представники виконують важливу політичну функцію (сприяння громадській злагоді, підтримання соціальної рівноваги, супротив руйнівним силам), забезпечуючи правдивою інформацією населення. Сучасні умови вимагають від журналістів уміння працювати зі значними потоками інформації, володіючи сучасними інформаційними методами і засобами, працювати в команді колег, не втрачаючи при цьому власної професійної самобутності та неповторності. Окрім певного хисту, такі вимоги зумовлюють необхідність спеціальної підготовки майбутніх фахівців. Така підготовка здійснюється в закладах вищої освіти і передбачає за визнаною пріоритетністю компетентнісного підходу формування широкого спектру компетентностей. Однією з них є соціально-інформаційна, яка поєднує в собі важливі здатності журналіста творчо використовувати медіаконтент як основу якісного оброблення та представлення споживачеві актуальної інформації, зберігаючи й плекаючи при цьому власну нормативність і відповідальність перед суспільством за кожне слово і дію.

Для Республіки Ірак як країни, яка перебуває в стані перманентного конфлікту, реформування журналістської освіти набуває особливої актуальності. А сподіваннями на спроможність журналістів забезпечити ефективну взаємодію з соціумом на основі інформаційних технологій актуалізує пошук шляхів формування соціально-інформаційної компетентності її представників.

Отже, актуальність і нагальність вирішення обраної автором проблеми дослідження є безумовною.

Дисертацію виконано як частину науково-дослідних робіт, що проводилися в

Українській інженерно-педагогічній академії в межах теми «Теоретико-методичні засади застосування інноваційних технологій навчання у професійній освіті» (№ 0118U100002). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 13 від 31.05.2016 р.).

Найбільш вагомими науковими результатами, які містяться в дисертації. Основним науковим результатом автора є теоретично обґрунтована, розроблена, експериментально перевірена та практично впроваджена технологія формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів у закладах вищої освіти Іраку.

На цьому шляху М.А. Альсадуном розкрито провідне поняття «соціально-інформаційна компетентність майбутніх журналістів», яке синтезує соціальну та інформаційну компетентності, утворюючи при цьому якісно новий особистісний конструкт. Автором проведено послідовний аналіз кожної з них, щоб виважено підійти до визначення суті основного поняття дослідження. Як результат – визначено напрями тлумачення *соціальної* компетентності (психологічний, особистісний та інтеграційний), а сам феномен представлено як є особистісне інтегративне утворення, яке забезпечує відповідальну соціальну взаємодію журналістів на основі етико-правового представлення інформації. *Інформаційну* компетентність журналістів визначено як здатність творчо використовувати медіаконтент як основу якісного оброблення та представлення споживачеві актуальної інформації.

Проведений аналіз наукових джерел, застосування методології системного та інтеграційного підходів дозволили автору визначити поняття «*соціально-інформаційна компетентність журналістів*» як особистісне інтегративне утворення, що характеризує їхню здатність організовувати взаємодію з соціумом на основі інформаційних технологій у медійному просторі з дотриманням етико-правових норм. До її структури віднесено мотиваційний, знанневий, процесуальний, особистісний компоненти.

Автором виділено основні етапи становлення й розвитку іракської журналістики, а також проаналізовано особливості професійної підготовки журналістів у США, Великобританії, Німеччині, Іспанії, Україні. На цій підставі розроблено рекомендації

щодо розвитку журналістської освіти Іраку.

На основі аналізу освітніх програм професійної підготовки журналістів в вищих закладах Іраку автором зроблено висновок про недостатність приділення уваги формуванню соціально-інформаційної компетентності фахівців. Опікуючись проблемою підвищення ефективності професійної підготовки журналістів у цілому і необхідністю формування їхньої соціально-інформаційної компетентності зокрема, М.А.Альсадун вдається до розроблення технології цього процесу.

Автором теоретично обґрунтовано технологію формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів у закладах вищої освіти Іраку, яка заснована на системному, компетентнісному, особистісно-діяльнісному та інтеграційному підходах і має бути реалізована за таких організаційно-педагогічних умов, як створення освітнього середовища на основі медіапродуктів та стимулювання самостійної роботи студентів у цьому середовищі.

Розкрито суть розробленої технології через визначення специфіки підготовчо-цільового, змістово-формуального та діагностично-коригувального етапів. Автор ретельно й відповідально поставився до висвітлення кожного з запропонованих елементів на кожному з етапів розробленої технології, вдаючись до характеристики методичного забезпечення її реалізації на практиці. Особливу цінність представляє розроблений автором факультативний спецкурс «Соціально-інформаційна діяльність журналістів», а також авторський динамічний освітній сайт для формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів як інформаційно-педагогічний конструкт, що складається з динамічних вебсторінок, зміст яких створює необхідні умови для формування компонентів цієї компетентності під час освітньої діяльності.

Автором описано хід і проведення спеціально організованої експериментальної роботи в вищих закладах освіти Іраку з упровадження розробленої технології формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів. Висвітлено механізми запровадження комплексу діагностичних методик, використаних з метою моніторингу змін у компонентах соціально-інформаційної компетентності на основі визначених автором критеріїв (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та особистісний) і показників за високим, середнім і низьким рівнями. Отримані

результати піддано кількісному і якісному аналізу.

Усі результати, отримані в результаті наукового пошуку і експериментальної перевірки вихідних положень, є новими, достовірними і об'єктивно доведеними, що забезпечено використанням теоретичних, емпіричних і математичних методів у їхньому поєднанні і взаємозв'язку.

Ступінь обґрунтованості використаних методів, отриманих результатів і положень дисертації, їх достовірність значною мірою забезпечується логічною структурою та цілісністю роботи, в якій послідовно викладений матеріал комплексно розкриває проблему дослідження. Наявним є авторський стиль викладу наукового матеріалу. Представлена дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками і списком використаних джерел до кожного (загалом 356 найменувань, у тому числі 27 – іноземними мовами), додатків (9). Загальний обсяг роботи – 269 сторінок, із них основного тексту – 189 сторінок.

Значення для науки і практики отриманих автором результатів. За проведеним аналізом змісту дисертаційної роботи М.А.Д.Альсадуна зроблено висновок про наукову новизну її положень, наявне теоретичне і практичне значення, яке полягає в упровадженні технології формування соціально-інформаційної компетентності у професійну підготовку майбутніх журналістів Іраку, створенні факультативного спецкурсу «Соціально-інформаційна діяльність журналістів», авторського динамічного освітнього сайту для організації освітньої діяльності студентів, електронного посібника англійською мовою «Базові компетентності журналістів».

Рекомендації стосовно використання результатів і висновків дисертації. Теоретичні положення та практичні результати дослідження можуть бути використані в процесі професійної підготовки майбутніх журналістів та в системі підвищення кваліфікації фахівців журналістської галузі.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Основні положення та результати дослідження оприлюднені в доповідях на 8 конференціях різного рівня, висвітлено в 14 одноосібних наукових працях, з них 3 статті – у провідних наукових фахових виданнях України, 2 статті – у зарубіжних періодичних виданнях, один електронний посібник.

Автореферат дисертації ґрунтовно і точно розкриває зміст дисертації, дає повне уявлення про теоретичну та практичну цінність дослідження.

Зауваження щодо змісту дисертації. Робота не позбавлена окремих огріхів і дискусійних моментів, які не впливають суттєво на її науковий рівень:

1. Основним здобутком автора є розроблена технологія формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів, проте недостатньо обґрунтованим є вибір автором саме цього рішення проблеми з формуванням соціально-інформаційної компетентності фахівця. Проведений аналіз змістового компоненту освітніх програм провідних ЗВО не дає повного уявлення про процес підготовки, адже в ньому можемо побачити лише певні прогалини у змісті, що й зроблено автором на с.59-68. Вибір технології має мати ґрунтовніші підстави: виявлену непослідовність, порушення логіки змісту (процесу) тощо.

2. Не зрозумілим є розділення інформації щодо технології між першим і другим розділами. Сама назва розділу 1 «Теоретичні засади формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів Іраку як педагогічна проблема» не передбачає матеріал про технологію і має закінчуватися постановкою проблеми, яка дає відповідь на питання: чого ж не вистачає в реальному процесі професійної підготовки майбутніх журналістів Іраку відповідно до тих (обґрунтованих автором) засад, на яких має формуватися їхня соціально-інформаційна компетентність.

3. Визначені автором етапи становлення й розвитку журналістики в Іраку варто було б конкретизувати відповідно підготовки фахівців цього фаху, що, в свою чергу, підкреслило б специфіку журналістської освіти саме в цій країні.

4. Не зовсім доречними здаються рекомендації, розроблені на підставі вивчення закордонного досвіду професійної освіти майбутніх журналістів (у США, Великобританії, Німеччині, Іспанії, Україні). По-перше, вони мають загальний характер і можуть стосуватися будь-якої країни; по-друге, проведений автором аналіз стратегій розвитку ЗВО Іраку (Анбарський, Багдадський, Джиханський, Тикритський університети) виявив, що вони й так є прогресивними (пріоритетним завданням їх діяльності є формування покоління медіапрофесіоналів, озброєних ідеями й теоретичною та практичною інформацією

для забезпечення медіасектора), тобто без рекомендацій.

5. В експериментальній частині для підсилення актуальності формування саме соціально-інформаційної компетентності у журналістів бажано було б навести результати опитування або анкетування працюючих фахівців.

Дисертація М.А.Альсадуна є закінченим науково-дослідним дослідженням, в якому отримано нові, теоретично доведені і практично перевірені результати і яке відповідає всім встановленим вимогам до досліджень такого рівня. Поршень академічної доброчесності не виявлено.

Проведений аналіз дозволяє вважати, що дисертаційна робота «Формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів у закладах вищої освіти Іраку» за актуальністю, новизною положень, теоретичним і практичним значенням є самостійною, завершеною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичного і практичного значення отриманих результатів відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р), а її автор, Альсадун Мунтасір Асаад Джассім, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Опонент –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи і
соціальної педагогіки Харківського
національного педагогічного
університету імені Г.С.Сковороди

М.П.Васильєва

Підпи
засвідчується зав. заг. адм. відділом

16.06.2020

